Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei

Nr. 187 Miercuri 13 Iulie 1938
12 Pagini P. 1111

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. ⅄. T. No. 120.288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni. Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Problema alimentară și infrânarea speculei

Guvernul a luat unele măsuri în vederea înfrânării speculațiunii ce se face cu vânzarea alimentelor de primă necesitate, prin reglementarea prețurilor. Scumpetea vieței are cauze mai adânci de ordine economică și financiară. In deosebi, în privința scumpetei alimentelor — care interesează populația nevoiașă și aceea cu venituri fixe modeste — intermediarii contribue la ridicarea anormală a prețurilor. Un articol, care în loc să treacă dela producător la consumator, direct, trece prin mai mulți intermediari, își va spori prețul în dauna consumatorului, pe când producătorul n'a depășit prețul real de vânzare.

In această direcție e absolut necesar să se ia măsuri de către organele competinte, înlăturându-se, pe cât va fi cu putință, intervenția intermediarilor în speculațiunea articolelor alimentare. In asemenea condiții prețurile vor cădea, fatal, la normal.

Mai este apoi o problemă importantă, care, la noi, a rămas nerezolvată, cu toată importanța ce o prezintă ea în economia națională și în materie alimentară. Este problema exploatării bogățiilor ce le cuprind apele noastre curgătoare, lacurile și bălțile, ca și marea, în pește.

Iată un articol alimentar de întâiul ordin, care, în România, este și rar și scump, cu toate posibilitățile ce le avem de a-l pune la dispoziția populației în condițiuni tot atât de avantajoase, ca și în alte țări.

Importăm pește în cantități destul de mari, — pește de calitate inferioară.

După statistici reese că noi importam și înainte de război, pentru o populație de 7 milioane de locuitori, după cum importăm și după încheerea păcei, mari cantități de pește sărat, al cărui volum întrece jumătate din producția națională.

Acest volum n'a fost și nu este în legătură cu nevoile strict alimentare, de oarece, mai cu seamă peștele importat după războiul mondial, în țară, reprezintă mai mult un condiment, iar din punctul de vedere alimentar, fiind conservat și puternic sărat, sub forma de saramură, pierde mult din valoarea nutritivă; iar unele procedee de conservare și de preparare a saramurei s'au dovedit negienice. Numai peștele proaspăt, provenit din apele curgătoare, sau din mare, este un excelent articol alimentar și peștele conservat în ghiață în bune condiții.

Carnea de pește — după studiile făcute de medici și chimiști — este mai bogată în materii nutritive de cât celelalte cărnuri animale — vacă, bou, porc, sau oae — și ea se digerează mai ușor și repede.

De aceea în celelalte țări, care dispun de pește, s'a rezolvat problema alimentării populației cu pește. Cum? Asigurând transportul cantităților mari de peste proaspăt pe piețele de desfacere.

Când în Germania populația consumă mai mult pește de cât carne de vacă, de bou, de oae sau de porc — peste 800 milioane kgr. — și în țările scandinave, în Anglia, în Statele Unite ale Americei, în Canada și Japonia, de asemenea consumul peștelui este foarte mare, cum se explică faptul că, la noi, consumul peștelui este atât de redus și prețul lui este atât de scump, când dispunem de numeroase cursuri de apă, lacuri, bălți și de mare?

Problema trebue să fie rezolvată, atât din punctul de vedere economic, cât și din punctul de vedere alimentar, printr'o exploatare rațională a pescăriilor și prin organizarea transporturilor.

Prin rezolvarea acestei probleme am putea contribui și la îmbunătățirea alimentației populației noastre rurale, ca și la ieftinirea traiului.

Legenda aptitudinilor

de N. BATZARIA

— XX —

Sunt observații și constatări prilejuite de substanțialul și documentatul articol „Din trecutul clasei mijlocii" pe care d. I. Agârbiceanu l-a publicat în „Universul" în seria de articole privitoare la stările sociale din Ardeal.

Spunem, în treacăt, că în aceste articole vigurosul și mult talentatul scriitor, care este d. Agârbiceanu, face dovada unei cunoașteri temeinice a evoluției, sub raportul economic și social, a neamului românesc dintre Carpați și Tisa.

Ocupându-se de lipsa unei pături mijlocii românești în Ardeal — lipsa de meseriași și comercianți români la orașe — d-sa arată în mod luminos căror împrejurări se datorește faptul că o astfel de pătură n'a putut lua ființă.

Din arătările d-sale și din tot ce știm în această chestiune, putem desprinde un adevăr, pe care e bine și de folos să-l punem mereu înaintea ochilor fraților noștri de sânge. Este adevărul că nu se poate o legendă mai puțin întemeiată, ba chiar mai mincinoasă, decât legenda cu privire la lipsa de aptitudini a românilor pentru comerț și pentru meserii.

Cei ce răspândesc, ca și cei ce cred în legenda aceasta, fac operă de defetism. Unii din neștiință sau din spirit de imitație, din lene de a judeca prin ei înșiși, iar alții, — bine înțeles, acești „alții" nu sunt români — din calcul, care răspunde unor intenții bine lămurite.

In scopul de a face legenda să prindă crezământ, se închid ochii asupra realității, se înlătură fapte concrete și concludente. Bunăoară, când acum câțiva ani criza mondială izbucnise cu furie, având repercusiuni și asupra vieții economice și financiare dela noi, s'au prăbușit destule firme comerciale și întreprinderi cu caracter economic și financiar ținute de neromâni. Au rezistat însă și au supraviețuit crizei firmele comerciale, băncile și întreprinderile industriale, care se găseau în mâinile românilor și erau conduse de români. Faptul acesta real a fost o serioasă piatră de încercare în ce privește gradul de aptitudine, de prevedere și de pricepere al fiecărui element etnic.

Totuși, legenda despre pretinsa lipsă de aptitudine a românilor pentru comerț, meserii și industrie n'a încetat de a fi răspândită și n'a murit.

Ce-i drept, se fac de către autorii și răspânditorii ei oarecari concesii. Se recunosc, de pildă, astfel de aptitudini la două grupuri de români: macedonenilor și oltenilor.

Este, oare, nevoie să stăruim asupra consecințelor ce ar decurge în caz că legenda de care ne ocupăm ar fi primită în toată lumea ca un adevăr, pe care ești silit să-l constați, însă fără să-l poți schimba?

Prima și cea mai nenorocită consecință din punctul de vedere al echilibrului social și național ar fi ca românii, resemnându-se a fi plugari, funcționari sau niște bieți muncitori manuali, să lase pe mâna minoritarilor și străinilor tot ce este viață și activitate economică, tot ce este comerț, meserii și industrie.

Insă, din fericire, aptitudinile pentru aceste ramuri de activitate nu lipsesc românilor căutați de puțin. Românul nu e născut și sortit să fie numai plugar sau numai slujbaș, rămânând ca alții să fie negustori, meseriași sau oameni de finanțe. Cum e cazul și cu alte popoare, tot așa și românii sunt, ceeace am putea numi „un popor complet", un popor capabil să învețe orice și să izbutească în orice ramură de activitate. In privința aceasta nu este mai puțin înzestrat decât oricare elemente etnice.

Grecii au un dicton, care glăsuește așa: nevoia creiază artele. Nevoia, adică împrejurările locale, i-au împins, de pildă, pe românii macedoneni să se ocupe mai întins de comerț și de meserii, ramuri de activitate în care au excelat în adevăr. Aceiași nevoie face ca astăzi românii macedoneni, colonizați în Cadrilater, să devină agricultori, ei cari, — cu ocupația

(Continuare in pag. 2-a)

DELA CONGRESUL SOKOLILOR DIN PRAGA

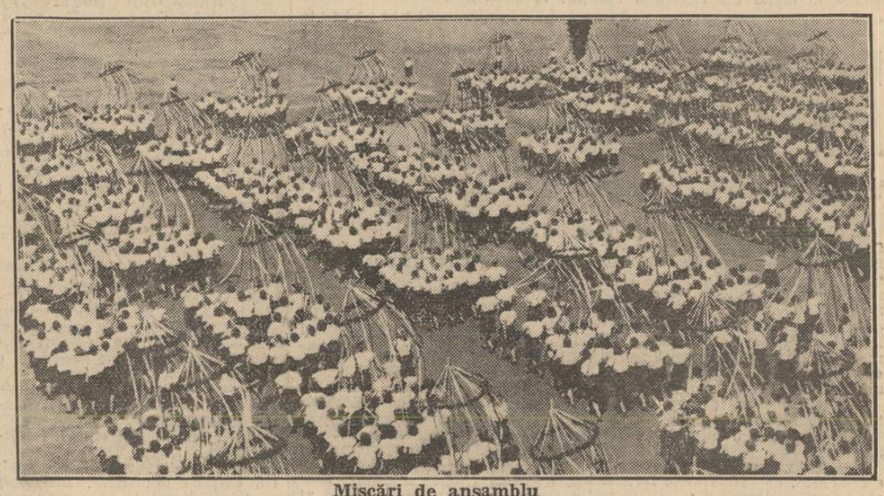

Mișcări de ansamblu

Duminică am avut cinci accidente grave de automobil

— OXO —

Trei pe șoseaua București-Ploești. — Unul pe dealul Feleacului. — Unul lângă Timișoara

Morți și răniți

Cluj, 10 Iulie

Un grav accident de circulație s'a întâmplat Duminică seară pe dealul Feleacului.

Frâna unui automobil tip Ford, din Sibiu, în care se aflau șoferul și patru pasageri, s'a rupt la jumătatea drumului dintre Cluj și Turda, pe când automobilul cobora cu viteză versantul sudic al dealului sus amintit.

Văzând pericolul, cei dinăuntru au vrut să se salveze, căutând să sară din automobilul care-și luase o mare viteză din cauza pantei foarte repezi a Feleacului. N'au avut însă timp, deoarece automobilul s'a izbit de un stâlp pe care l-a rupt și apoi s'a răsturnat rostogolindu-se în celălalt șanț al șoselei.

Toți pasagerii au fost grav răniți.

Jandarmii dela postul comunei Feleac (Cluj) au dat primele ajutoare, după care răniții au fost suiți într'un automobil de curse al căilor ferate și transportați la spitalul din Turda, unde au fost internați.

Numele celor răniți, printre cari se pare că este și un ofițer superior, nu se cunosc deoarece autoritățile păstrează cea mai desăvârșită tăcere în jurul acestui caz.

*

Timișoara, 10 Iulie

Azi după amiază, s'a abătut asupra regiunei Timișoara, o groaznică furtună, însoțită de descărcări electrice.

In timpul acestei furtuni, un automobil care mergea pe șosea, în apropiere de com. Jebel, s'a ciocnit de un pom, răsturnându-se în șanțul șoselei.

De sub sfărâmăturile mașinei a fost scos cadavrul șoferului Iosif Boroș.

Ceilalți ocupanți ai mașinei și anume: Adalberg Roza, din Timișoara, str. Solderer 5, a fost adusă în stare extrem de gravă, la spitalul Parc, iar Dumitru Stebeteanu și Ion Gică, amândoi radiotelegrafiști la aeroportul din Timișoara, au fost transportați, în stare gravă, la spitalul militar.

*

Ploești, 10 Iulie

Automobilul nr. 75 Ismail, proprietatea d-lui căp. Bădulescu Ștefan, din regimentul 22 artilerie Bolgrad, condus de șoferul Boris Curtogu, a trecut eri dimineață prin orașul nostru, îndreptându-se spre București.

In apropiere de com. Pucheni-Mogșeni s'a ivit o căruță depe o șosea lăturalnică.

Șoferul executând un viraj scurt, mașina a derapat și s'a ciocnit cu un compresor al soc. suedeze de drumuri ce se afla acolo pentru repararea șoselei.

Lucrătorul Ștefan Iacob, care se afla lângă acest compresor, a fost lovit și s'a ales cu piciorul drept fracturat și mai multe răni pe corp.

Conducătorul mașinei a fost deasemeni rănit.

Victimele au fost aduse la spitalul Schuler din orașul nostru unde li s'au dat îngrijiri.

*

Seara pe la ora 8 jum., alte două accidente de automobil s'au întâmplat pe șoseaua București-Ploești, pe teritoriul dintre Pucheni-Mogșeni.

Mașina de piață nr. 12080 București, proprietatea asociației proprietarilor de taximetre, condusă de șoferul Ilie Radu din str. Lizeanu 5 din Capitală, având șase pasageri, vroind să ocolească un autobuz al căilor ferate, s'a izbit puternic de un pom din marginea șoselei.

Partea dreaptă a automobilului s'a sfărâmat complet și toți ocupanții au fost grav răniți și transportați la spitalul „Schuller" din Ploești. Studentul în drept Mircea, din Capitală, a murit la spital. Măcelarul Georgescu Mitică, din București, str. Elena Matei Voevod, care se află printre cei răniți, a anunțat că la spital a mai murit unul din cei răniți.

Al doilea accident s'a întâmplat la o depărtare de cinci sute metri de primul, în următoarele împrejurări:

Automobilul nr. 4106 București, condus chiar de proprietar, — al cărui nume ne scapă, — căruia un alt automobil vroia să-i tae drumul, a intrat în șanț, s'a dat de două ori peste cap și a rămas tot pe roți, în poziție perpendiculară spre șosea. Mașina s'a ales cu grave avarii.

Proprietarul a fost serios rănit și transportat la spitalul din Ploești, iar șoferul cu răni mai ușoare, a rămas lângă mașină.

Serbările dela Reims

Episcopul orașului Reims binecuvântând mulțimea
(Vezi darea de seamă în corpul ziarului).

— xXx⊙●●⊙xXx —

Inundații catastrofale și în Turcia

NUMEROASE VICTIME

Istanbul, 10 (Rador).. In regiunea Erzingia, și în special la Keleric, s'au produs inundații catastrofale.

Regiuni întinse se află sub apă.

Numeroase case s'au surpat.

S'au înecat 19 persoane și alte multe sunt date lipsă.

Foc in pădurile de brad din munții Sibiului

Sibiu, 10 Iulie

In munțele Cotorești, din apropierea stației climaterice Păltiniș, a izbucnit azi după amiază un puternic incendiu.

La fața locului au ieșit oamenii din Rășinari, din Poplaca, Crețean și Gura Râului, în frunte cu un puternic detașament de jandarmi și pompieri din Sibiu.

Ajutați de o ploaie torențială, seara pela ora 10, focul a fost stins.

Un nebun incearcă să sară în automobilul președintelui Roosevelt

New-York, 10 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

Pe când automobilul președintelui Roosevelt se apropia de stadiul municipal din Oklahoma City, unde președintele Roosevelt urma să deschidă un târg, un individ a sărit pe scara automobilului. Inainte însă de a putea face vreo mișcare, el a fost trântit la pământ cu un pumn de un polițist din garda personală a președintelui.

In timp ce automobilul prezidențial își continua drumul, doi pompieri și doi polițiști au sărit asupra individului suspect și l-au arestat. Președintele Roosevelt a avut numai o clipă de surpriză dar apoi a continuat să salute zâmbitor mulțimea.

Arestatul a declarat că se numește Woody Hockaday și că a venit din Kansas cu intenția de a lustrui pantofii președintelui Roosevelt și a altor personalități pentruca — din banii câștigați astfel — „să readucă prosperitatea printre cultivatorii de grâu". In urma acestor declarații Woody Hockaday va fi examinat de o comisie de medici alienişti. Hockaday a mai fost arestat de câteva ori la New-York și Washington.

D. ROOSEVELT

LUNA CĂRȚII

Cartea militară

de general ION ANASTASIU

Cine, la expoziția cărții din anii precedenți și din anul acesta, a văzut standul produsul scriitorilor militari dela noi, a putut să-și dea seama de marele număr de cărți admise a figura în expoziție, în afară de alte multe neadmise, din lipsă de loc, probabil. Și numărul acesta se prezintă cu un conținut valoros, în condițiuni de tipar excelente și tot asemenea sub raportul broșatului și legatului. Dar se vor mira cu toții în ce scurt timp s'a ajuns la această atât de desvoltată operă publicistică militară, ceia ce necesită s'o arătăm în mod sumar spre a se cunoaște mai bine meritul autorilor militari, pe acest drum al cărții.

In trecutul apropiat chiar, instruirea ofițerilor noștri se făcea în mod foarte redus și nu strică să amintim aprecierile ce făceau străinii asupra ei. Dealtfel, cultura ofițerului român nu putea fi de cât acea a timpului și a mediului din care provenea și ofițerul. Până la 1830, data începutului de organizare pe baze noi a oștirilor române, învățământul științific, public aproape nu exista, iar gradul culturei boierilor din care s'au recrutat primele cadre ale oștirilor, era de tot scoborît. Cunoștințe generale, ofițerul nu avea, căci nu i se cereau și nici nu avea cărți pe care să le învețe. Felix Colson, consulul Franței în Principate, descrie astfel pe ofițerii din Moldova: „Cel mult se găsesc zece buni ofițeri în miliția Moldovei, restul sunt militari cari în alte părți nici subofițeri n'ar putea fi". Iar pe cei din Muntenia: „Ofițerii în cea mai mare parte nu provin decât din fiii familiilor nobile, cu desăvârșire ignoranți și prezumțioși". „Nu se cerea nimic scris, așa că erau ofițeri cari

(Continuare in pag. 2-a)

SCRISORI DIN PARIS

„Paris-Mondial"

de RENE SAIVE

Paris, Iulie

O mare sforțare, — destul de puțin luată în seamă de public, — a fost făcută de mai mulți ani, de către ministerul poștelor, spre a înzestra Franța cu o rețea completă de radiofonie, sau, mai exact, de radiofonie intercontinentală. Se va înțelege importanța instalațiilor prevăzute, începute sau terminate, când se va ști că o legătură radiotelefonică comportă la fiecare capăt: un post emițător, un post receptor și un ansamblu de legături între abonați de o parte și posturile emițătoare și receptoare de cealaltă parte.

Legătura dintre Franța și America datează dela 1 Decembrie 1936. Ea dă deplină satisfacție. Tehnicienii asigură că Franța posedă de pe acum o organizație radiotelefonică de primul ordin.

„Franța, spun ei, este singura țară, afară de Marea Britanie, care dispune în momentul de față de o legătură directă cu Statele-Unite. Ea se clasează printre primele țări europene în organizarea legăturilor cu America de Sud. Ea e în frunte, în ce privește legăturile dintre Europa și Africa și se clasează imediat după Olanda pentru legăturile dintre Europa și Asia. In sfârșit, singură printre mari țări, ea a început organizarea de legături între corespondenții europeni".

Și aceiași technicieni adaugă: „Dacă se ține seama de faptul că o legătură radiotelefonică stabilește o intercomunicație între două rețele telefonice terestre adesea foarte desvoltate, se pot aprecia la justa lor valoare toate posibilitățile puse astfel la dispoziția publicului: circuitul Paris-Buenos-Aires per-

(Continuare in pag. 2-a)

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

ORGA RADIOELECTRICĂ ȘI ORGA FOTOELECTRICĂ

de prof. CHR. MUSCELEANU

De câțiva ani muzica *electromagnetică*, adică muzica produsă prin oscilațiile electromagnetice, preocupă mult pe cercetători. S'au construit la început instrumente muzicale electrice simple, asemănătoare celor care figurează în mod curent într'o orchestră pentru ca mai târziu să se treacă la instrumente mai complexe ca pianul și în ultimul timp chiar orga electrică.

Cel care a făcut prima încercare ca să construiască un pian electric a fost inginerul *Givelet*, exact acum 20 de ani. După multe încercări a ajuns ca în 1927 să prezinte, întâi în vechea sală *Trocadero* apoi în Grand Palais, un clavir cu lămpi care reproducea gama pianului. In 1929 d-nii *Givelet* și *E. Coupleux* au instalat în sala Pleyel un pian radioelectric. Cu acest pian se putea produce separat sau simultan sunete de vioară, de violoncel și de contrabas. S'a putut obține chiar sunete clare de mandolină. Cu alte cuvinte pianul electric poate să îndeplinească rolul unei mici orchestre în care aparatele pot fi aranjate să cânte mai intens s'au mai slab.

Folosind acelaș principiu ca și pentru pianul radioelectric d-nii Givelet și Coupleux au construit o *orgă radioelectrică*. Problema în acest caz este cu mult mai complexă de cât în cazul pianului pentrucă orga trebue să producă o varietate mult mai mare de sunete și trebue să se înlăture, spune d. *Weiss*, inconvenientele născute din suprapunerea curenților muzicali în același circuit sau în circuite cuplate. Mai cu seamă a trebuit să se dea o deosebită atenție cauzelor care produc sgomote neplăcute din cauza bătăilor de frecvență joasă. Aceste frecvențe joase provin din diferențe mici în numărul de vibrații care se produc între două armonice care însoțesc curenții muzicali principali. Pentru a se înlătura efectul neplăcut provenit din aceste diferențe a trebuit să se recurgă la producerea curenților muzicali care să aibă numai armonice de amplitudine slabă.

O chestiune deasemeni greu de rezolvat este numărul folosit al lămpilor triode. In primul rând pentru ca să se reducă numărul lămpilor s'a căutat să se întrebuințeze o singură lampă pentru nota obișnuită și nota dieză. In modul acesta s'a ajuns pentru o octavă să se folosească numai șapte lămpi în loc de 12. Cu aceleași lămpi se pot obține, printr'un dispozitiv special automat, și octava imediat superioară.

Orga Vierling

Procedeul special *Givelet* constă însă dintr'un cilindru lung de sticlă în care este un filament în formă de V față de care se așează grilele și plăcile. Se poate în loc de filamentul unic să se folosească o grilă unică sau chiar o placă unică. Cu orga radioelectrică a lui Givelet s'au făcut audițiuni muzicale la Paris. Rezultatele au întrecut toate așteptările.

In Germania s'a lucrat deasemeni mult pentru a se construi o orgă electrică. D. *Welte* în colaborare cu W. *Faass* au construit o orgă care deasemeni dă rezultate surprinzătoare. Această orgă, numită și *„orga fotoelectrică"* este construită pe principiul cinematografului sonor producând sunetele cu discuri de sticlă pe care vibrațiunile sunt înscrise sub forma de curbe concentrice.

Greutatea cea mare la această orgă a *fost obținerea sincronismului* discurilor sonore. Prin regularea iuțelei de rotație a diferitelor discuri, s'a putut rezolva cu multă preciziune sincronismul. Regularea intensității acustice se face cu ajutorul unei pedale.

Spre deosebire de orga obișnuită, orga fotoelectrică are mult mai multe posibilități de a varia intensitatea acustică fără a strica cu ceva acordul.

Pe un disc de sticlă al cărui diametru este de 40 cm. se înregistrează 18 curbe sonore concentrice în forma dinților de ferestrău, mai mari sau mai mici. Fiecare din aceste curbe, spune Welte, corespunde la succesiunea sunetelor unei perioade. Un motor învârtește acest disc, o lampă proectează o rază de lumină prin bandele sonore pe celula fotoelectrică așezată înapoia discului. Acest dispozitiv corespunde exact fenomenelor din aparatele fotoacustice de reproducere în cinematografele sonore. In drumul razelor de lumină proectate pe celula fotoelectrică se așează o eclusă luminoasă care se deschide și se închide pe cale electromagnetică cu ajutorul unui clavir al orgei.

Orga fotoelectrică a fost construită în laboratoarele *Telefunken* și ale societății *Klangfilm*. Experiențele făcute până acum au dat rezultate foarte bune, reproducând timbrul tuturor instrumentelor în mod ireproșabil.

In special vocea omenească este reprodusă în mod admirabil. Cu nici un instrument până astăzi nu s'a reușit să se realizeze reproducerea vocei omului cum se face cu orga fotoelectrică.

O altă orgă electroacustică s'a construit în Institutul pentru studiul undelor din Berlin de către *Oscar Vierling*. In această orgă se folosește lampa cu luminiscență. Cu această orgă s'au făcut demonstrații destul de reușite cu ocazia Olimpiadei din Berlin.

S'au făcut multe încercări și în America pentru a se construi o orgă radioelectrică ireproșabilă, fără însă a se obține rezultatele la care s'a ajuns cu orga radioelectrică *Gevelet în Franța* și orga *fotoelectrică Welte* în Germania, care sunt cu mult superioare ori cărui fel de orgă folosită până acum.

Viitorul va arăta care din aceste două va pătrunde mai bine în folosința generală.